

Changes, (Dis)Continuities, Traditions and Their Invention During 500 Years of Reformation

The Perspective of Long Reformation applied to the History of the Central and Eastern European Region

Schimbare și (dis)continuitate, tradiție și inovație în cei 500 de ani de istorie a Reformei

Perspectiva Reformei extinse în Europa Centrală și de Est

Váltások és (disz)kontinuitások, hagyományok és újítások a reformáció 500 éves történetében

A hosszú reformáció perspektívája a közép-kelet-európai régióban

Babeş-Bolyai University – Hungarian Academy of Sciences – RefoRC International Conference / Conferința Internațională Universitatea Babeş-Bolyai Cluj-Napoca – Academia Maghiară de Științe – Refo RC / Babeş-Bolyai Tudományegyetem – Magyar Tudományos Akadémia – RefoRC nemzetközi konferencia

Cluj-Napoca / Kolozsvár, 27–28. 10. 2017.

27. 10, Friday / Vineri / Péntek

**Aula Magna (Str. M. Kogălniceanu street / utca 1.)
8,00–9,00 Registration / Înregistrarea participanților / Regisztráció**

9,00–9,30 Opening Ceremony / Ceremonia de deschidere / Megnyitó (Acad. prof. univ. dr. Ioan-Aurel POP, Dr. Zsombor TÓTH, Prof. dr. Csilla GÁBOR, Archdeacon Sándor KOVÁCS), Choir of the Reformed Faculty / Corul Facultății Reformate / Református Tanárképző Kórusa, Conductor / Dirijor / Vezényel: DESZKE Kriszta, LOKODI Anna

Chair / Moderator / Elnök: Csilla GÁBOR

9,30–10,00 Zsombor TÓTH (Hungarian Academy of Sciences, RCH, Institute for Literary Studies, RefoRC, Budapest): **Empire, Persecution, and Martyrdom: the Uses of Long Reformation as a Master Narrative. The Cases of Hungary and Transylvania** / Imperiu, persecuție și martiriu: narativa reformei extinse în interpretarea reformei din Ungaria și Transilvania / Birodalom, perzekúció és mártíromság: a Hosszú Reformáció nagyelbeszélése a magyarországi és erdélyi reformáció értelmezésében

10,00–10,30 Eva KOWALSKA (Slovak Academy of Sciences, Bratislava): **Hungarian Protestants on the Scene of International Politics** / Protestanți maghiari pe scena politicii internaționale / Magyar protestánsok a nemzetközi politika színpadán

10,30–10,40 Discussions / Discuții / Vita

10,40–11,00 Break / Pauză / Szünet

Chair / Moderator / Elnök: NÓDA Mózes

11,00–11,20 HARGITTAY Emil (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest): **„azon posztóbul külön formára szabott nadrágok”. A hitről való vitatkozások műfaji határai a kora újkorban** / Delimiting Genres in Early Modern Religious Debates / Limitele genurilor literare în disputele religioase din perioada modernă timpurie

11,20 –11,40 TÓTH Gergely (MTA BTK TTI, Budapest): **Bizánc mint alternatíva. A „görög hittérítés” és a korai magyar-bizánci kapcsolatok eszméje a 16–18. századi magyarországi protestáns múltszemléletben** / Byzantium as Alternative: the „Greek Mission” and the Early Byzantine–Hungarian Relationship in Early Modern Protestant Historiography / Bizanțul ca alternativă: „misiunea greacă” și relațiile maghiaro-bizantine timpurii în istoriografia protestantă maghiară din secolele 16–18

11,40–12,00 J. ÚJVÁRY Zsuzsanna (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest): **A brassói magyar evangélikus közösség a 18. század végén** / The Hungarian Lutheran Community of Brașov towards the End of the Eighteenth Century / Comunitatea luterană maghiară din Brașov la sfârșitul secolului al 18-lea

12,00–12,15 Discussions / Discuții / Vita

12,15–12,30 Break / Pauză / Szünet

Chair / Moderator / Elnök: Adrian PAPAHAĞI

12,30–12,50 Gábor ITTÉS (Ministry of Human Capacities, Budapest): **Luther’s Break with Late Medieval Theology: A Hundred Theses Against the Scholastics** / Ruptura lui Luther cu teologia evului mediu târziu: o sută de teze împotriva scolasticilor / Luther vitája a késő középkori teológiával: Száz tétel a skolasztikusok ellen

12,50–13,10 Constantina Raveca BULEU (BBU, Cluj-Napoca): **Luther in the Movies** / Luther în filme / Luther a filmvásznon

13,10–13,30 Ștefan BORBÉLY (BBU, Cluj-Napoca): **Luther, Reformation and Psychohistory** / Luther, reforma și psihoistoria / Luther, reformáció és a pszichohistória

13,30–13,45 Discussions / Discuții / Vita

13,45–15,00 Lunch break / Pauza de masă / Ebédszünet

Sala Bogrea terem / room

Chair / Moderator / Elnök: FARMATI Anna

15,00–15,20 GUITMAN Barnabás (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest): **A „hosszú reformáció” fogalma és a kora újkori felső-magyarországi evangélikus felekezetiépítés / The Concept of Long Reformation and the Process of Confessionalization amongst Lutherans in Royal Hungary / Conceptul reformei extinse și procesul confesionalizării în rândurile luteranilor în Regatul Ungar**

15,20–15,40 HOLLÓ László (BBTE, Kolozsvár): **A reformáció hatásai az erdélyi egyházmegyében és a laikusok szerepe a katolicizmus fennmaradásában/ The Influences of Reformation and the Role of Lay Believers in the Survival of Catholicism in the Diocese of Transylvania / Influențele Reformei și rolul credincioșilor laici la supraviețuirea catolicismului în Episcopia de Transilvania**

15,40–16,00 FERENCZI Sándor (BBTE, Gyulafehérvár): **Az erdélyi katolikus restauráció kezdetei. Illyés András püspök működése (1697–1712) / The Beginnings of Catholic Restoration in Transylvania: the Activity of Bishop András Illyés (1697–1712) / Începuturile restaurației catolice transilvănene: activitatea episcopului András Illyés (1697–1712)**

16,00–16,15 Discussions / Discuții / Vita

16,15–16,30 Break / Pauză / Szünet

Chair / Moderator / Elnök: Ștefan BORBÉLY

16,30–16,50 Adrian PAPAHAĞI (BBU, Cluj-Napoca): **Reformation and Transformation: The Fate of Medieval Transylvanian Libraries in the Sixteenth Century / Reformare și transformare: Soarta bibliotecilor transilvănene medievale în sec. XVI / Reformáció és transzformáció: középkori erdélyi könyvtárak sorsa a 16. században**

16,50–17,10 György KURUCZ (Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary, Budapest): **‘Night Thoughts’ and ‘Meditations among the Tombs’: the Influence of English Moralists on József Péczeli’s Sermons (1790) / Efectul moralismului englez în predicile lui József Péczeli (1790) / Az angol moralizmus hatása Péczeli József *Erkölcsei Prédikációiban* (1790)**

17,10–17,30 Béla MIHALIK (Hungarian Academy of Sciences, RCH, Institute of History): **Expansion, Renewal, Early Modern Catholicism. Variations of the Catholic Reform in the Diocese of Eger in the Seventeenth and Eighteenth Centuries/ Expansiune, reînnoire și catolicism în epoca modernă timpurie. Variații ale restaurației catolice în dieceza de Eger în secolele 16–18 / Expanzió, megújulás és kora újkori katolicizmus: A katolikus restauráció változatai az egri egyházmegyében a 17–18. században**

17,30–17,45 Discussions / Discuții / Vita

17,45–18,00 Break / Pauză / Szünet

Chair / Moderator / Elnök: Gábor ITTÉS

18,00–18,30 Ulrich WIEN (University of Koblenz-Landau, Institute for Evangelical Theology): **Disputes and Religious Debates in Transylvania/ Polemici religioase în Transilvania / Hitvita-irodalom Erdélyben**

18,30–19,00 Mihai HIMCINSCHI (Universitatea „1 Decembrie 1918”, Alba Iulia): **Relația dintre Biserică și Teologie din perspectiva misionară ortodoxă și protestantă/ Egyház és templom kapcsolata az ortodox és protestáns missziós teológia perspektívájában / The Perspective of an Orthodox and Protestant Missionary Theology upon the Relation between Church and Theology**

19,00–19,10 Discussions / Discuții / Vita

28.10, Saturday / Sâmbătă / Szombat

Sala Bogrea terem / room

Chair / Moderator / Elnök: Béla MIHALIK

9,00–9,20 Iurii PRYKHODKO (NGO Kyiv-Inform-Space): **Sarmatism in Poland and Lithuania in the 17th Century**/ Sarmatismul în Polonia și Lituania în secolul 17 / A 17. századi Szarmata-kultusz a Lengyel–Litván unióban

9,20–9,40 Gábor FÖRKÖLI (MTA-ELTE Humanism in East Central Europe Research Group): **The Chances of Natural Theology in Works of Protestant Authors – Commonplace Books, Manuals and Disputations** / Șansele teologiei naturale în operele autorilor protestanți – colecții de *loci communes*, manuale și dispute / A természetes teológia esélyei protestáns szerzők műveiben – *loci communes*-gyűjtemények, kézikönyvek és disputációk

9,40–10,00 VERŐK Attila (Eszterházy Károly Egyetem, Eger): **Könyves kultúra két reformáció között az erdélyi szászoknál (16–18. század)** / Cartea și cultura la sași între două reforme (secolele 16–18) / Bookish Culture of Reformed Saxons from the Sixteenth to the Eighteenth Century

10,00–10,20 LUFFY Katalin (Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár, Kolozsvár): **Vallásos szövegek a román reformáció harmadik hullámának időszakából: a Brázovai kódex (18. század eleje/közepe)**/ Texte religioase în contextul celei de a treia etape a reformei românești: codexul de Brezova (prima parte a secolului 18) / The Codex of Brazova in the Context of Third Wave Reformation amongst Romanians during the First Half of the Eighteenth Century

10,20–10,35 Discussions / Discuții / Vita

10,35–10,45 Break / Pauză / Szünet

Chair / Moderator / Elnök: Korinna ZAMFIR

10,45–11,05 Doina HENDRE BIRO (Biblioteca Batthyaneum, Alba Iulia): **Societas Litteraria Assiduorum și materializarea sa în institutul batthyanian: un inedit model de toleranță confesională propus de episcopul Batthyány Ignác, la sfârșitul Secolului al XVIII-lea/ Societas Litteraria Assiduorum mint Batthyány Ignác által létrehozott intézmény: a vallási tolerancia új mintája / Societas Litteraria Assiduorum as an Institute and a Pattern for Religious Tolerance Proposed by Bishop Ignác Batthyány**

11,05–11,25 BAJÁKI Rita (MTA-PPKE BILK, Budapest): **Újrahasznosított imádságok** / Recycled Prayers / Rugăciuni reciclate

11,25–11,45 FAJT Anita (MTA BTK ITI, Budapest): **Felekezetek metszéspontjában / Interconfessional Literary Exchanges / La intersecția confesiunilor**

11,45–12,05 Csilla GÁBOR (BBU, Cluj-Napoca): **Spiritual Tradition as a Bridge: Examples of Devotional Literature from the Seventeenth Century** / Tradiția spirituală ca punte: exemple din literatura devoțională a secolului 17 / A kapcsolatteremtő lelkeségi hagyomány: példák a 17. század devocionális irodalmából

12,05–12,20 Discussions / Discuții / Vita

12,20–12,30 Break / Pauză / Szünet

Chair / Moderator / Elnök: KECSKEMÉTI Gábor

12,30–12,50 MÓRÉ Tünde (MTA BTK ITI, Budapest): **Hogyan emlékeztek Szikszai Fabricius Balázusra?** / Remembering Balázs Fabricius Szikszai / Memoria lui Balázs Fabricius Szikszai

12,50–13,10 PAPP Ingrid (MTA BTK ITI, Budapest): **A fehérhegyi csata mint emlékezési hely / White Mountain as a Place of Remembrance / Bătălia de la Muntele Alb ca loc al comemorării**

13,10–13,30 HEGYI Ádám (Szegedi Tudományegyetem): **Molok bálvány a templomban. A református öntudat és a reformáció emlékének összekapcsolódása a 18. században a Körös-Maros Közi Szent Társaságban / Moloch idol in the church. The Interactions of Reformed Consciousness with the Memory of Reformation in the Körös-Maros Region Sacred Society during the 18th century / Idolul Moloch în biserică. Interacțiunea dintre identitatea reformată și memoria reformei în Societatea Sacră Regiunea Criș-Mureș**

13,30–13,50 JANKOVICS József (MTA BTK ITI, Budapest): **Bethlen Miklós, a szinkretikus / A Beautiful Mind: Miklós Bethlen / O minte sincretică: Miklós Bethlen**

13,50–14,00 Discussions / Discuții / Vita
14,00–15,00 Lunch break / Pauza de masă / Ebéd szünet

Sala Bogrea terem / room	Sala Popoviciu terem / room
<p>Chair / Moderator / Elnök: HARGITTAY Emil 15,00–15,20 MEZEI Emese (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest): A magánajátosság és tárgyai a késő középkorban és a reformációt követően/ The Objects of Private Piety in Late Medieval Times and after the Reformation / Obiectele devoțiunii private în evul mediu târziu și după reformă 15,20–15,40 SZÉKELY Örs (BBTE, Kolozsvár): Az Isten országa ti bennetek van: Luther kettős kormányzás-elméletének politikai-teológiai kontextusa / The Kingdom of God is within you: The Political and Theological Context of Luther's Doctrine of the Two Kingdoms / Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul vostru: Contextul politico-teologic al doctrinei luterane despre cele două împărății 15,40–16,00 VINCZE Eszter Beáta (BBTE, Kolozsvár): A megigazulás témája Pázmány Péter Kalauzának és Zvonarits Imre valamint Nagy Benedek írásának tükrében/ The Concept of Justification According to Péter Pázmány, Imre Zvonarits and Benedek Nagy / Conceptul justificării la Péter Pázmány, Imre Zvonarits și Benedek Nagy 16,00–16,20 KOVÁCS Kinga Tünde (BBTE, Kolozsvár): Keresztúri Bíró Pál katekizmusa (pedagógia és történeti kontextus) / The Historical and Pedagogical Contexts of Pál Bíró Keresztúri's Catechism / Contextul istoric și pedagogic în catehismul lui Pál Bíró Keresztúri</p>	<p>Chair / Moderator / Elnök: PÉTER István 15,00–15,20 ERDŐS Zoltán (Csorba Győző Könyvtár, Pécs): „Mi más Credot nem tartunk...” Pécs társadalmának újjászerveződése a reformáció jegyében (1543–1588)/ The Reformed Society of Pécs Between 1543–1588 / Reorganizarea societății din Pécs sub egida reformei (1543–1588) 15,20–15,40 MISKI Péter (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest): Hűtlenné vált szervitor vagy protestáló nemes? Teleki Mihály és a Rákócziak / Unfaithful Servant or Protesting Noble? Mihály Teleki and the Rákóczi / Servitor infidel sau nobil protestatar? Mihály Teleki și familia Rákóczi 15,40–16,00 ARATÓ György (Győri Egyházmegyei Levéltár): Isten zsoldosai. A Miles Christi-identitás elemei és formái a kiskomáromi véghely református gyülekezeti anyakönyvének ismeretlen temetési bejegyzései alapján (1624–1664)/ Mercenaries of God: of the Miles Christi Identity Patterns Articulated in the Sepulchral Records of Zalakomár from 1624 to 1664 / Mercenarii lui Dumnezeu: elemente ale identității <i>Miles Christi</i> în registrele funerare reformate din Zalakomár (1624–1664) 16,00–16,20 MOLNÁR Zsófia (BBTE, Kolozsvár): Propugnaculum Turcorum. Toposzok és érvelési stratégiák Pápai János, II. Rákóczi Ferenc diplomatájának szóközi gyakorlatában / <i>Propugnaculum Turcorum</i>. Topoi and Arguing Strategies in the works of János Pápai, diplomat in the service of Prince Francis II Rákóczi / <i>Propugnaculum Turcorum</i>. Toposuri și strategiile argumentării în creația lui János Pápai, diplomatul principelui Francisc Rákóczi al II-lea</p>

16,20–16,35 Discussions / Discuții / Vita
16,35–16,50 Break / Pauză / Szünet

Sala Bogrea terem / room

Chair / Moderator / Elnök: NAGY Alpár Csaba

16,50–17,10 PÜSÖK Sarolta (BBTE, Kolozsvár): **A Soli Deo Gloria elve minden időben/ The Concept of Soli Deo Gloria Revisited / Principiul Soli Deo Gloria în timp**

17,10–17,40 Bruce Lindley MCCORMACK (Princeton Theological Seminary): **Can a Confessional Identity Be “Built”?** / Este posibilă construcția unei identități confesionale? / Konstruálható-e a felekezeti identitás?

17,40–17,50 Discussions / Discuții / Vita

17,50–18,00: Closing of the Conference and Concluding Remarks / Rezumat, încheiere / Összegzés, zárszó/: GÁBOR Csilla, TÓTH Zsombor (MTA BTK ITI, RefoRC, Budapest)

Organizatori / Szervezők / Organizers:

- UBB, Facultatea de Litere, Departamentul de Literatura maghiară / BBTE BTK, Magyar Irodalomtudományi Intézet (Res Litteraria Transylvaniae Vetus Irodalom- és Művelődéstörténeti Műhely) / BBU, Faculty of Letters, Department of Hungarian Literature
- UBB, Facultatea de Teologie Reformată / BBTE Református Tanárképző Kar / BBU, Faculty of Reformed Theology
- UBB, Facultatea de Teologie Romano-Catolică / BBTE, Római Katolikus Teológia Kar / BBU, Faculty of Roman Catholic Theology
- Academia Maghiară de Științe / Magyar Tudományos Akadémia / Hungarian Academy of Sciences
- Academia Maghiară de Științe, Institutul de Literatura maghiară / MTA BTK Irodalomtudományi Intézet, / Hungarian Academy of Sciences, RCH, Institute for Literary Studies, Budapest
- RefoRC

Comitetul de organizare / Szervezőbizottság / Organizing Committee:

- Prof. univ. dr. GÁBOR Csilla egyetemi tanár (UBB, Facultatea de Litere, Departamentul de Literatura maghiară / BBTE BTK, Magyar Irodalomtudományi Intézet / BBU, Faculty of Letters, Department of Hungarian Literature)
- Cercetător principal dr. TÓTH Zsombor tudományos főmunkatárs (Academia Maghiară de Științe / Magyar Tudományos Akadémia, BTK, Irodalomtudományi Intézet / Hungarian Academy of Sciences, RCH, Institute for Literary Studies – RefoRC, Budapest)
- Prorector conf. univ. dr. SOÓS Anna egyetemi docens, rektorhelyettes (UBB, Facultatea de Matematică și Informatică, Departamentul de Matematică și Informatică al liniei maghiare / BBTE, Matematika és Informatika Kar, Magyar Matematika és Informatika Intézet / BBU, Faculty of Mathematics and Computer Science, Department of Mathematics and Computer Science in Hungarian)
- Lect. univ. dr. FARMATI Anna egyetemi adjunktus (UBB, Facultatea de Litere, Departamentul de Literatura maghiară / BBTE BTK, Magyar Irodalomtudományi Intézet / BBU, Faculty of Letters, Department of Hungarian Literature)
- Conf. univ. dr. NÓDA Mózses egyetemi docens (UBB, Facultatea de Teologie Romano-Catolică / BBTE, Római Katolikus Teológia Kar / BBU, Faculty of Roman Catholic Theology)
- Lect. dr. PÉTER István egyetemi adjunktus (UBB, Facultatea de Teologie Reformată / BBTE Református Tanárképző Kar / BBU, Faculty of Reformed Theology)
- Prof. univ. dr. ZAMFIR Korinna egyetemi tanár (UBB, Facultatea de Teologie Romano-Catolică / BBTE, Római Katolikus Teológia Kar / BBU, Faculty of Roman Catholic Theology)
- Drd. RÉTI Tamás (UBB, Rectorat / BBTE, Rektori Hivatal / BBU, Rector's Office)

Traducători / Tolmácsok / Translators:

Dr. Fazakas Noémi

Dr. Sárosi-Márdirosz Krisztina-Mária

Voluntari, studenți UBB / Önkéntesek, a BBTE egyetemi hallgatói / Volunteers, students of the BBU:

Airizer Andrea

Blaga Annamária
Császár Tímea
Fechitã Lujza Mária
György-Fazakas Noémi
Iszlai Ede
Kémenes Emőke
Kovács Boglárka
Kovács Péter
László Ildikó
Mărcuțiu-Rác Dóra
Mitruly Árpád
Nagy Anett
Nagy Emese Ingrid
Szabó Eszter
Szombatfalvi Klára
Szmotku Melinda
Tiboldi Boróka

Patrons / Patroni / Védnökök:

Acad. Prof. univ. dr. Ioan-Aurel POP, Rector / Rektor
Archdeacon / Paroh KOVÁCS Sándor kanonok-főesperes

Sponsors / Sponsori / Támogatók

500
reformáció

